

OTSUSED

KOMISJONI OTSUS,

20. detsember 2011,

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes*(teatavaks tehtud numbri K(2011) 9380 all)***(EMPs kohaldatav tekst)***(2012/21/EL)*

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 106 lõiget 3,

ning arvestades järgmist:

(1) Aluslepingu artiklis 14 sätestatakse, et liit, ilma et see piiraks aluslepingu artiklite 93, 106 ja 107 kohaldamist, peab kasutama oma volitusi hoolitsemaks selle eest, et üldist majandushuvi pakkuvad teenused toimiksid selliste põhimõtete ja tingimuste alusel, mis võimaldavad neil täita oma eesmärki.

(2) Et teatavaid üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid saaks osutada tingimustes, mis võimaldaksid neil täita oma eesmärki, võib olla vajalik riigi rahaline toetus mõningate või kõigi avaliku teenindamise kohustustest tulenevate spetsiifiliste kulude katmiseks. Kooskõlas aluslepingu artikliga 345, nii nagu seda tõlgendab Euroopa Liidu Kohus, ei ole oluline, kas selliseid üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavad riiklikud või eraettevõtjad.

(3) Sellega seoses on aluslepingu artikli 106 lõikes 2 sätestatud, et ettevõtjad, kellele on tehtud ülesandeks üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamine või kes on fiskaalmonopolid, alluvad aluslepingu eeskirjadele, eelkõige konkurentsieeskirjadele, niivõrd kui nende eeskirjade kohaldamine ei takista juriidiliselt või faktiliselt ülesannete täitmist. See ei tohiks siiski kaubanduse arengut mõjutada sellisel määral, mis oleks vastuolus liidu huvidega.

(4) Euroopa Kohus leidis kohtuasja Altmark otsuses, ⁽¹⁾ et avalike teenuste osutamiseks antavat hüvitist ei loeta riigiabiiks aluslepingu artikli 107 tähenduses, kui on korraga täidetud neli tingimust. Esiteks peab abi saav ettevõtja olema reaalselt vastutav avaliku teenindamise kohustuse täitmise eest ja see kohustus peab olema täpselt määratletud. Teiseks peavad kulude hüvitamise parameetrid olema objektiivsed, läbipaistvad ja eelnevalt kehtestatud. Kolmandaks ei tohi hüvitis ületada avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmisega kaasnevate kulude täielikku või osaliseks katmiseks vajalikku summat, võttes arvesse asjaomast tulu ja mõistlikku kasumit nende kohustuste täitmise eest. Ja lõpuks – kui avaliku teenuse osutamise kohustust täitvat ettevõtjat ei ole valitud riigihankemenetluse raames, mis võimaldaks valida välja pakkuja, kes suudab nimetatud teenuseid osutada ühiskonnale madalaimate kuludega, tuleb vajaliku hüvitise suuruse määramise analüüsida kulusid, mida kannaks nimetatud kohustuste täitmisel ettevõtja, mida juhitakse nõuetekohaselt ja millel on vajalikud vahendid.

(5) Kui kõnealused tingimused ei ole täidetud ning kui aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohaldatavuse tingimused on täidetud, on avalike teenuste eest makstav hüvitis riigiabi, mis on hõlmatud aluslepingu artiklitega 93, 106, 107 ja 108.

(6) Lisaks käesolevale otsusele on riigiabi eeskirjade kohaldamisel üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes asjakohased veel kolm instrumenti:

a) uues komisjoni teatise Euroopa Liidu riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise

⁽¹⁾ Kohtuasi C-280/00: *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg vs. Nahverkehrsgesellschaft Altmark*, EKL 2003, lk I-7747.

suhtes⁽¹⁾ selgitatakse aluslepingu artikli 107 ja Altmarki otsuse kriteeriumide kohaldamist selliste hüvitiste suhtes;

b) uues määruses aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamiseks antava vähese tähtsusega riigiabi suhtes, mille komisjon kavatab vastu võtta, sätestatakse teatavad tingimused, sealhulgas hüvitise suurus, mille alusel on võimalik järeldada, et hüvitis ei vasta kõigile artikli 107 lõike 1 tingimustele;

c) uues läbivaadatud raamistikus riigiabi jaoks, mida antakse avalike teenuste eest makstava hüvitisena,⁽²⁾ selgitatakse, kuidas komisjon analüüsib juhtumeid, mis ei ole käesoleva otsusega hõlmatud ja millest tuleb seetõttu komisjonile teatada.

(7) Komisjoni 28. novembri 2005. aasta otsuses 2005/842/EÜ (EÜ asutamislepingu artikli 86 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitise antava riigiabi suhtes)⁽³⁾ täpsustatakse aluslepingu artikli 106 lõike 2 kohase erandi ulatus ning kehtestatakse eeskirjad, mis peavad võimaldama kõnealusel sättes nimetatud kriteeriumide täitmist tõhusalt jälgida. Kõnealusel otsusega asendatakse otsus 2005/842/EÜ ja nähakse ette tingimused, mille puhul üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamiseks antava hüvitise vormis riigiabi suhtes ei kohaldata aluslepingu artikli 108 lõikes 3 sätestatud eelneva teatamise nõuet, kuna abi võib pidada kokkusobivaks aluslepingu artikli 106 lõikega 2.

(8) Sellise abi võib lugeda kokkusobivaks ainult juhul, kui seda antakse üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamiseks aluslepingu artikli 106 lõike 2 tähenduses. Kohtupraktika põhjal on selge, et kõnealusel küsimust reguleerivate valdkondlike liidu eeskirjade puudumisel on liikmesriikidel laialdased volitused otsustada, millised teenused võiks lugeda üldist majandushuvi pakkuvate teenuste hulka. Seega peab komisjon tagama, et üldist majandushuvi pakkuvate teenuste määratlemisel ei tehtaks ilmseid vigu.

(9) Juhul kui tingimused on täidetud, ei mõjuta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise ülesande saanud

ettevõtjatele antavad piiratud toetussummad kaubanduse ja konkurentsi arengut sellisel määral, mis oleks vastuolus Euroopa Liidu huvidega. Seepärast ei tuleks nõuda riigiabist teavitamist hüvitiste puhul, mis on kindlaksmääratud aastastest summast väiksemad, kui on täidetud käesoleva otsuse nõuded.

(10) Võttes arvesse liidusise kaubanduse arengut ja eriti üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamist, kus näiteks mitmerahvuseliste teenuseosutajate arv on kasvanud, on asjakohane kehtestada käesoleva otsuse alusel teavitamiskohustusest vabastatud hüvitise summale madalam ülemmäär, kui on kehtestatud otsusega 2005/842/EÜ, ning lubada arvestada seda summat aastase keskmisena kogu ülesande kestuse jooksul.

(11) Haiglaid ja sotsiaalteenuste eest vastutavaid ettevõtjaid, kellele on tehtud ülesandeks üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamine, iseloomustavad eriomadused, millega tuleb arvestada. Eriti tuleks arvesse võtta asjaolu, et praegustes majandustingimustes ja siseturu praegusel arenguetapil võib sotsiaalteenuste jaoks vajalik abisumma olla käesolevas otsuses sätestatust suurem, et hüvitada üldist huvi pakkuvate teenuste kulusid. Sotsiaalteenuste jaoks suurema hüvitise andmine ei suurendaks tingimata konkurentsimoonutuste ohtu. Seetõttu peaksid ettevõtjad, kes vastutavad sotsiaalteenuste eest, sealhulgas sotsiaalkortereid haldavad ettevõtjad, kes pakuvad majutust ebasoodsas olukorras olevatele kodanikele või sotsiaalselt vähemsoodsas olukorras rühmadele, kes piiratud maksevõime tõttu ei suuda hankida elupaika turutingimustel, saama kasutada käesoleva otsusega ette nähtud teavitamiskohustusest vabastamise võimalust, isegi kui nende saadav hüvitis ületab käesoleva otsusega sätestatud künniseid. Sama peaks kehtima arstiabi ja hädaabiteenuseid ning põhitegevusega, eelkõige teadusuuringutega, seotud abiteenuseid pakkuvate haiglate suhtes. Teavitamiskohustusest vabastamise võimaluse kasutamiseks peaksid sotsiaalteenused olema selgelt määratletud sotsiaalteenused, sotsiaalsete vajaduste rahuldamiseks arstiabi, pikaajalise hoolduse, lastehoolduse, tööturule juurdepääsu võimaldamise ja tööturule tagasitoomise, sotsiaalmajutuse ning ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmade eest hoolitsemise ja nende sotsiaalse kaasamise valdkonnas.

(12) See, mil määral konkreetne hüvitusmeede mõjutab kaubandust ja konkurentsi, ei sõltu üksnes iga-aastasest keskmisest hüvitissummast ja asjaomasest sektorist, vaid ka ülesande andmise akti kehtivusaajast. Käesolevat otsust peaks seepärast kohaldama üksnes nende ülesannete suhtes, mis antakse kuni kümneks aastaks, välja arvatud juhul, kui märkimisväärne investeringuvajadus (näiteks sotsiaalmajutuse valdkonnas) õigustab ülesande pikemat kestust.

⁽¹⁾ ELT C 8, 11.1.2012, lk 4.

⁽²⁾ ELT C 8, 11.1.2012, lk 15.

⁽³⁾ ELT L 312, 29.11.2005, lk 67.

- (13) Aluslepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamiseks on vaja, et liikmesriik oleks teinud asjaomasele ettevõtjale ülesandeks konkreetse üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise.
- (14) Et tagada aluslepingu artikli 106 lõikes 2 sätestatud kriteeriumide täitmine, tuleb sätestada täpsemad tingimused, mida tuleb üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise ülesande andmisel täita. Hüvitise summat saab õigesti arvutada ja kontrollida vaid siis, kui ettevõtjal lasuvad ükskõik millised kohustused on ühes või mitmes asjaomase liikmesriigi ametivõimude väljastatud dokumendis selgesti sätestatud. Dokumendi vorm võib liikmesriigiti erineda, kuid selles tuleks täpsustada vähemalt asjaomane ettevõtja, ülesandeks tehtava üldist majandushuvi pakkuva teenuse täpne laad ja kestus ning, kui see on asjakohane, hõlmatud territoorium, ainu- ja erioiguste andmine, ning selles tuleks kirjeldada hüvitismehhanismi ja hüvitise määramise ning võimaliku ülemäärase hüvitise maksmise vältimise ja tagasinõudmise parameetreid. Et tagada käesoleva otsuse kohaldamise läbipaistvus, tuleks ülesande andmise akti lisada ka viide sellele.
- (15) Põhjendamatute konkurentsimoonutuste vältimiseks ei tohiks hüvitis ületada avalike teenuste osutamisel ettevõtja poolt kantavaid netokulusid, võttes arvesse mõistliku suurusega kasumit.
- (16) Suurem hüvitis, kui on tarvilik asjaomase ettevõtja teenuse osutamisega seotud netokulude katmiseks, ei ole üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamiseks vajalik ja on järelikult ühisturuga kokkusobimatu riigiabi, mis tuleb riigile tagasi maksta. Üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamiseks antud hüvitis, mida kõnealune ettevõtja kasutab tegelikult muul eesmärgil, kui on kindlaks määratud ülesande andmise aktis, ei ole samuti üldist majandushuvi pakkuva teenuse pakkumiseks vajalik ja võib järelikult olla siseturuga kokkusobimatu riigiabi, mis tuleb riigile tagasi maksta.
- (17) Arvesse võetavaid netokulusid tuleks arvestada üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamisel tekkivate kulude ja üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamisel saadud tulu vahena või siis alternatiivina avalike teenuste osutamise kohustust täitva ettevõtja netokulude ning avalike teenuste osutamise kohustust mittetäitva sama ettevõtja netokulude või kasumi vahena. Eelkõige peaks olema võimalik avalike teenuste osutamise kohustuse täitmisel tekkinud netokulude arvestamise aluseks võtta loovutatud tulu, kui avalike teenuste osutamisega kaasneb tulude vähenemine (näiteks kindlate tariifide tõttu), aga kulud jäävad samaks. Põhjendamatute konkurentsimoonutuste vältimiseks tuleb võtta kõik üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamisest saadavad tulud (s.o kõik tulud, mida üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutaja ei oleks saanud ilma üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise ülesannet saamata) arvesse hüvitise summa arvutamisel. Kui kõnealusele ettevõtjale on antud ainu- või erioigusi, mis ei seendu üldist majandushuvi pakkuvate teenustega ja mis toodavad ettevõtjale mõistlikust suuremat kasumit või on ettevõtjal muid riigi poolt antud eeliseid, tuleb need arvestada tema tulu hulka, sõltumata nende klassifitseerimisest aluslepingu artikli 107 tähenduses.
- (18) Mõistlik kasum tuleks määratleda kapitali tasuvuse määrana, mis arvestab riski või selle puudumist. Kapitali tasuvuse määra tuleks määratleda kui kogu sisemist tasuvusmäära, mille ettevõtja saab investeeritud kapitalilt kogu ülesande andmise akti kehtivusaajal.
- (19) Kasumit, mis ei ületa asjaomast vahetustehingute intressimäära pluss 100 baaspunkti, ei tohiks lugeda põhjendamatuks. Selles kontekstis vaadeldakse asjaomast vahetustehingute intressimäära kui riskivaba investeeringu sobivat tasuvuse määra. 100 baaspunkti suurune preemia on mõeldud muu hulgas kompenseerima likviidsusriski, mis on seotud kapitali pakkumisega teenuste osutamiseks ülesande andmise akti kehtivusaajal.
- (20) Juhul kui ettevõtjal, kellele on antud üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise ülesanne, ei ole märkimisväärselt äririski, näiteks seepärast, et tema kulud, mis tulevad teenuse osutamisest, hüvitatakse täielikult, ei tule kasumit, mis ületab asjaomast vahetustehingute intressimäära pluss 100 baaspunkti, lugeda põhjendatuks.
- (21) Kui kapitali tasuvuse määra kasutamine ei ole eriliste asjaolude tõttu asjakohane, peaks liikmesriikidel olema võimalik kasutada mõistliku kasumi suuruse määramisel muid kasumi taseme näitajaid, nagu omakapitali keskmine tasuvus, kasutatud kapitali tasuvus, vara tasuvus või müügitulu.
- (22) Mõistliku kasumi määramiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik rakendada stimuleerivaid kriteeriume, mis võivad eelkõige olla seotud osutatavate teenuste kvaliteedi ja tootmise tõhususe suurenemisega. Tõhususe suurenemine ei tohiks halvendada pakutava teenuse kvaliteeti. Näiteks peaks liikmesriikidel olema võimalik kindlaks määrata tootmise tõhustamise eesmärgid ülesande andmise aktis. Sellisel juhul seatakse hüvitise tase sõltuvalt eesmärkide saavutamise ulatusest. Ülesande andmise aktiga võidakse ette näha, et kui ettevõtja ei täida eesmäärke, siis tuleb hüvitist vähendada ülesande andmise aktis täpsustatud arvutusmeetodi alusel, ning

kui ettevõtja ületab eesmärgi, siis võidakse hüvitist ülesande andmise aktis täpsustatud arvutusmeetodit kohaldades suurendada. Tootlikkuse tõhususe suurendamisega seotud preemiad tuleb sätestada tasemel, mis võimaldab neid tasakaalustatult jagada ettevõtja ja liikmesriigi ja/või kasutajate vahel.

- (23) Aluslepingu artikkel 93 on *lex specialis* aluslepingu artikli 106 lõike 2 suhtes. Sellega sätestatakse avaliku teenuse hüvitise suhtes kohaldatavad reeglid maismaatranspordi valdkonnas. Artiklit 93 on tõlgendatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määruses (EÜ) nr 1370/2007, mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 1191/69 ja (EMÜ) nr 1107/70; ⁽¹⁾ määruses on sätestatud eeskirjad, mida kohaldatakse avaliku teenuse kohustuste hüvitamise suhtes avaliku reisijateveo valdkonnas. Selle määruse kohaldamise üle reisijateveo suhtes sisevetel otsustavad liikmesriigid. Määrusega (EÜ) nr 1370/2007 vabastatakse aluslepingu artikli 108 lõikes 3 sätestatud teatamiskohustusest kõik maismaatranspordi valdkonna hüvitised, mis vastavad kõnealuse määruse tingimustele. Vastavalt otsusele Altmarki juhtumi kohta ei saa maismaatranspordi sektoris antavat hüvitist, mis ei vasta aluslepingu artikli 93 sätetele, kuulutada aluslepinguga kooskõlas olevaks ei artikli 106 lõike 2 ega ühegi muu aluslepingu sätte alusel. Seega ei kohaldata käesolevat otsust maismaatranspordi sektori suhtes.
- (24) Erinevalt maismaatranspordist kohaldatakse mere- ja õhutranspordi valdkonnas aluslepingu artikli 106 lõiget 2. Teatavad eeskirjad avaliku teenuse hüvitamise kohta õhu- ja meretranspordi sektoris võib leida Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. septembri 2008. aasta määrusest (EÜ) nr 1008/2008 ühenduses lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta ⁽²⁾ ja nõukogu 7. detsembri 1992. aasta määrusest (EMÜ) nr 3577/92 teenuste osutamise vabaduse põhimõtte kohaldamise kohta merevedudel liikmesriikides (merekabotaaz) ⁽³⁾. Erinevalt määrusest (EÜ) nr 1370/2007 ei viita nimetatud määrused võimalike riigiabilementide kokkusobivusele ega sätete vabastust aluslepingu artikli 108 lõike 3 järgsest teavitamiskohustusest. Seepärast tuleks käesolevat otsust kohaldada avaliku teenuse eest makstavate hüvitiste suhtes õhu- ja meretranspordi valdkonnas tingimusel, et lisaks käesoleva otsuse tingimuste täitmisele on sellised hüvitised kooskõlas ka valdkondlike eeskirjadega, mis sisalduvad määruses (EÜ) nr 1008/2008 ja määruses (EMÜ) nr 3577/92, kui need on kohaldatavad.
- (25) Teatavatel avalike teenuste eest hüvitise maksmise juhtudel, näiteks saartega peetava õhu- või mereühenduse korral ning selliste lennuväljade ja sadamate puhul, kes osutavad üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid aluslepingu artikli 106 lõike 2 tähenduses, on asjakohane võimaldada iga-aastasel keskmisel reisijate arvul põhinevaid künniseid, sest see on paremini kooskõlas nende tegevusalade majandusreaalsuse ja teenuste üldist majandushuvi pakkuva olemusega.
- (26) Eelneva teavitamise nõudest vabastamine teatavate üldist majandushuvi pakkuvate teenuste puhul ei võta liikmesriikidelt võimalust teavitada konkreetsest abiprojektist. Nimetatud teavitamise korral (või juhul kui komisjon hindab konkreetse abimeetme kokkusobivust kaebuse alusel või *ex officio*) hindab komisjon, kas käesoleva otsuse tingimused on täidetud. Kui need ei ole täidetud, hinnatakse meedet kooskõlas põhimõtete, mis sisalduvad komisjoni teatises, milles käsitletakse raamistikku riigiabi jaoks, mida antakse avalike teenuste eest makstava hüvitisena.
- (27) Käesolevat otsust tuleks kohaldada, ilma et see piiraks komisjoni 16. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/111/EÜ (liikmesriikide ja riigi osalusega äriühingute vaheliste finantssuhete läbipaistvuse ning teatavate ettevõtjate finantsläbipaistvuse kohta) ⁽⁴⁾ tingimuste kohaldamist.
- (28) Käesolevat otsust tuleks kohaldada, ilma et see piiraks liidu konkurentsi valdkonna sätete, eelkõige aluslepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamist.
- (29) Käesolevat otsust kohaldatakse, ilma et see piiraks liidu riigihangete valdkonna sätete kohaldamist.
- (30) Käesolevat otsust kohaldatakse, ilma et see piiraks liidu avalike teenustega seonduvate kohustuste valdkondlike õigusaktide rangemate sätete kohaldamist.
- (31) Enne käesoleva otsuse jõustumist antud üksikabi jaoks tuleks sätestada üleminekusätted. Enne käesoleva otsuse jõustumist kooskõlas otsusega 2005/842/EÜ kehtestatud abikavad peaksid olema veel kahe aasta jooksul siseturuga kokkusobivad ja teavitamiskohustusest vabad. Enne käesoleva otsuse jõustumist antud abi, mis ei ole antud kooskõlas otsusega 2005/842/EÜ, kuid täidab käesolevas otsuses sätestatud tingimusi, peaks olema siseturuga kokkusobiv ja teavitamiskohustusest vabastatud.

⁽¹⁾ ELT L 315, 3.12.2007, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 293, 31.10.2008, lk 3.

⁽³⁾ EÜT L 364, 12.12.1992, lk 7.

⁽⁴⁾ ELT L 318, 17.11.2006, lk 17.

(32) Komisjon kavatses viie aasta jooksul käesoleva otsuse jõustumisest selle üle vaadata,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Reguleerimisese

Otsuses sätestatakse tingimused, mille alusel üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antavat riigiabi käsitatakse siseturuga kokkusobivana ja mille alusel vabastatakse kõnealune abi aluslepingu artikli 108 lõikes 3 sätestatud teavitamiskohustusest.

Artikkel 2

Reguleerimisala

1. Käesolevat otsust kohaldatakse järgmiste avalike teenuste eest makstavate hüvitistena antava riigiabi suhtes, mida antakse ettevõtjatele, kellele on antud õigus osutada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid, millele on viidatud aluslepingu artikli 106 lõikes 2:

a) hüvitis, mille suurus ei ületa 15 miljonit eurot aastas üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest muudes valdkondades kui transport ja transpordi infrastruktuur;

kui hüvitise summa antud ülesande kestuse jooksul muutub, võib aastase hüvitissumma arvutada kogu ülesande kestuse perioodi eri aastatel eeldatavasti makstavate hüvitissummade keskmisena;

b) hüvitis üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest haiglates, kus pakutakse arstiabi ning olenevalt olukorrast ka hädaabiteenuseid; otseselt põhitegevusega, nimelt teadusuuringutega, seotud abitegevustega tegelemine ei piira siiski käesoleva punkti kohaldamist;

c) hüvitis selliste üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest, mis rahuldavad sotsiaalseid vajadusi, nagu arstiabi ja pikaajaline hooldus, lastehooldus, pääs tööturule ja tööturule tagasitoomine, sotsiaalkorterid ning hoolitsus ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmade eest ja nende sotsiaalne kaasamine;

d) üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise saartega peetava õhu- või meretranspordiühenduse puhul, mille raames aasta keskmine reisijate arv ei ületanud majandushuvi pakkuva teenuse osutamisele eelnenud kahe aasta jooksul 300 000 inimest aastas;

e) üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise lennujaamadele ja sadamatele, mille teenindatavate reisijate arv ei ületanud majandushuvi pakkuva teenuse osutamisele eelnenud kahe aasta jooksul lennujaamade puhul 200 000 ning sadamate puhul 300 000 inimest aastas.

2. Käesolevat otsust kohaldatakse ainult juhul, kui ettevõtja üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise periood ei ületa kümmet aastat. Juhul kui ülesande kestus ületab kümme aastat, kohaldatakse käesolevat otsust üksnes niivõrd, kui võrd ülesande täitmine eeldab teenusepakkuvalt märkimisväärseid investeeringuid, mida on vaja amortiseerida pikema ajavahemiku jooksul kooskõlas üldtunnustatud raamatupidamis põhimõtetega.

3. Kui ülesande andmise akti kehtivuse ajal lakatakse täitmast käesoleva otsuse kohaldamise tingimusi, tuleb abist teatada aluslepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt.

4. Õhu- ja meretranspordi valdkonnas kohaldatakse käesolevat otsust vaid sellise riigiabi suhtes, mida antakse hüvitisena avalike teenuste osutamise eest ettevõtjatele, kellele on antud õigus osutada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid, millele viidatakse aluslepingu artikli 106 lõikes 2, järgides määrust (EÜ) nr 1008/2008 ja vajaduse korral määrust (EMÜ) nr 3577/92.

5. Käesolevat otsust ei kohaldata ettevõtjatele avalike teenuste osutamiseks hüvitise vormis antava riigiabi suhtes maismaatranspordi valdkonnas.

Artikkel 3

Kokkusobivus ja teavitamiskohustusest vabastamine

Avaliku teenuse eest makstava hüvitisena antav riigiabi, mis vastab käesolevas otsuses kehtestatud tingimustele, peab olema kokkusobiv siseturuga ning vabastatud aluslepingu artikli 108 lõikes 3 sätestatud eelneva teavitamise kohustusest juhul, kui see vastab ka aluslepingu või liidu valdkondlike õigusaktide nõuetele.

Artikkel 4

Ülesande andmise akt

Üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise õigus antakse ettevõtjale ühe või mitme dokumendiga, mille vormi võib määrata iga liikmesriik ise. Selles aktis või nendes aktides täpsustatakse eelkõige

a) avalike teenuste osutamise kohustuse täpne laad ja kestus;

b) asjaomane ettevõtja ja vajaduse korral territoorium;

- c) ülesande andva ametiasutuse poolt ettevõtjale antavate ainu- või erioiguste laad;
- d) hüvitismehhanism ning hüvitise arvutamise, kontrollimise ja läbivaatamise parameetrid;
- e) ülemääraste hüvitiste maksmise vältimise ja tagasinõudmise kord ning
- f) viide käesolevale otsusele.
- d) investeringutega (eelkõige infrastruktuuri tehtud investeeringutega) seotud kulused võib arvesse võtta, kui need on vajalikud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamiseks.

4. Arvesse võetavad tulud hõlmavad vähemalt kogu üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamisest saadavat tulu, sõltumata sellest, kas see tulu liigitatakse riigiabi aluslepingu artikli 107 tähenduses. Kui kõnealusele ettevõtjale on antud ainu- või erioigusi, mis ei seendu üldist majandushuvi pakkuvate teenustega ja mis toodavad ettevõtjale mõistlikust suuremat kasumit, või on ettevõtjal muid riigi pool antud eeliseid, arvestatakse need tema tulu hulka, sõltumata nende klassifitseerimisest aluslepingu artikli 107 tähenduses. Asjaomane liikmesriik võib otsustada, et muust tegevusest kui kõnealuse üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamisest saadud kasum tuleb kas täielikult või osaliselt eraldada eespool nimetatud teenuste rahastamiseks.

Artikkel 5

Hüvitis

1. Hüvitise suurus ei ületa üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise kohustuse täitmiseks vajalikke netokulusid koos mõistliku kasumiga.

2. Netokulud võib arvestada lõikes 3 määratletud kulude ja lõikes 4 määratletud tulude vahena. Teise võimalusena võib neid arvestada avalike teenuste osutamise kohustust täitva ettevõtja netokulude ning avalike teenuste osutamise kohustust mitte-täitva sama ettevõtja netokulude või kasumi vahena.

3. Arvesse võetavad kulud hõlmavad üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamisest tekkivaid kulusid. Need arvutatakse üldtunnustatud kuluarvestuspõhimõtete kohaselt järgmiselt:

- a) kui kõnealuse ettevõtja tegevus piirdub üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamisega, võib arvesse võtta kõik ettevõtja kantud kulud;
- b) kui ettevõtja tegevus ei piirdu üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamisega, võib arvesse võtta vaid üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise seonduvad kulud;
- c) üldist majandushuvi pakkuvate teenustega seotud kulud võivad katta kõnealuste teenuste osutamisel tekkivad otsesed kulud ja asjakohase osa üldist majandushuvi pakkuvate teenuste ja muu tegevusega seotud kuludest;

5. Käesoleva otsuse tähenduses käsitatakse mõistliku kasu- mina keskmist kapitali tasuvuse määra, mida vajab keskmine ettevõtja, kaaludes riski taset, arvestades, kas pakkuda kogu ülesande andmise akti kehtivuse ajal üldist majandushuvi pakkuvat teenust või mitte. Kapitali tasuvuse määraks loetakse kogu siset- tasuvusmäära, mille ettevõtja saab investeeritud kapitalilt kogu ülesande andmise akti kehtivusajal. Riski tase sõltub asja- omasest sektorist, teenuse liigist ja hüvitise iseloomust.

6. Mõistliku kasumi määratlemiseks võib liikmesriik raken- dada stimuleerivaid kriteeriume, mis võivad eelkõige olla seotud osutatavate teenuste kvaliteedi ja tootmise tõhususe suurenemi- sega. Tõhususe suurenemine ei halvenda pakutava teenuse kvali- teeti. Tootlikkuse tõhususe suurendamisega seotud preemiad sätestatakse tasemel, mis võimaldab neid tasakaalustatult jagada ettevõtja ja liikmesriigi ja/või kasutajate vahel.

7. Käesoleva otsuse kohaldamisel loetakse kapitali tasuvuse määra, mis ei ületa asjaomast vahetustehingute intressimäära pluss 100 baaspunkti, igal juhul mõistlikuks. Asjaomane vahe- tustehingute intressimäär on vahetustehingute intressimäär, mille tähtaeg ja vääring vastavad ülesande andmise aktis kasu- tatuile. Kui üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamine ei ole seotud märkimisväärse äri- või lepinguriskiga, eelkõige kui üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamisel tekkivad netokulud hüvitatakse tagantjärele täielikult, ei või mõistlik kasum ületada asjaomast vahetustehingute intressimäära pluss 100 baaspunkti preemiat.

8. Kui kapitali tasuvuse määra kasutamine ei ole eriliste asjaolude esinemise tõttu asjakohane, võivad liikmesriigid kasutada mõistliku kasumi suuruse määramisel muid kasumi taseme näitajaid, nagu omakapitali keskmine tasuvus, kasutatud kapitali tasuvus, vara tasuvus või müügitulu. Tasuvuseks loetakse asjaomase aasta sissetulekuid enne intresside ja maksude mahaarvamist. Keskmist tasuvust arvutatakse, kasutades komisjoni teatistes viite- ja diskontomäärade kindlaksmääramise meetodi läbivaatamise kohta ⁽¹⁾ täpsustatud diskontotegurit kogu lepingu eluea jooksul. Kui näitaja on valitud, saab liikmesriik esitada komisjoni nõudmisel tõendid selle kohta, et kasum ei ületa taset, mida vajab keskmine ettevõtja, kaaludes, kas pakkuda teenust või mitte, näiteks viidates konkurentsipõhistel tingimustel sõlmitud samalaadsete lepingute puhul saavutatud tasuvusele.

9. Kui ettevõtja tegeleb nii üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise kui ka muu tegevusega, peab selle sisemine raamatupidamisarvestus peegeldama eraldi üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise ja muu tegevusega seotud kulusid ja laekumisi, samuti kulude ja tulude eraldamise parameetreid. Kulud, mis on seotud muude eesmärkidega kui üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamine, peavad hõlmama kõiki otseseid kulusid, asjakohast osa üldistest kuludest ja piisavat kasumit kapitalilt. Nende kulude katteks hüvitisi maksta ei tohi.

10. Liikmesriigid nõuavad asjaomastelt ettevõtjalt kogu ülemäärase hüvitise tagastamist.

Artikkel 6

Kontroll liigse hüvitamise üle

1. Liikmesriigid tagavad, et üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamiseks antud hüvitis vastab käesolevas otsuses sätestatud tingimustele, ning eelkõige tagavad nad, et ettevõtjale ei maksta hüvitist rohkem, kui on kindlaks määratud kooskõlas artikliga 5. Nad esitavad komisjoni nõudmise korral tõendavaid dokumente. Nad korraldavad korrapäraseid kontrollimisi või tagavad nende korraldamise vähemalt iga kolme aasta tagant ülesande andmise akti kehtivusajal ja selle kehtivuse lõppemise järel.

2. Kui ettevõtjale on makstud hüvitist rohkem, kui on kindlaks määratud kooskõlas artikliga 5, nõuavad liikmesriigid asjaomaselt ettevõtjalt kogu ülemäärase hüvitise tagasi. Tuleviku jaoks ajakohastatakse hüvitise arvutamise parameetreid. Kui liigse hüvitise suurus ei ületa 10 % keskmisest aastasest hüvitisest, võib selle üle kanda järgmisesse perioodi ning lahutada järgmise perioodi hüvitisest.

Artikkel 7

Läbipaistvus

Kui ettevõtjale, kelle tegevus hõlmab peale üldist majandushuvi pakkuva tegevuse ka muud tegevust, antakse hüvitist, mille suurus on üle 15 miljoni euro, avaldab asjaomane liikmesriik interneti või muu asjakohase kanali kaudu järgmise teabe:

a) ülesande andmise akt või selle kokkuvõte, mis sisaldab artiklis 4 sätestatud elemente;

b) ettevõtjale igal aastal makstavad abisummad.

Artikkel 8

Teabe kättesaadavus

Liikmesriigid tagavad teenuse osutamise õiguse perioodi vältel ja vähemalt kümne aasta jooksul pärast ülesande täitmise lõppu kogu sellise teabe kättesaadavuse, mille alusel on võimalik otsustada, kas määratud hüvitis on kokkusobiv käesoleva otsusega.

Komisjoni kirjaliku taotluse põhjal esitavad liikmesriigid komisjonile kõik andmed, mida komisjon peab vajalikuks, et selgitada välja kehtivate hüvitusmeetmete kokkusobivus käesoleva otsusega.

Artikkel 9

Aruandlus

Iga liikmesriik esitab komisjonile iga kahe aasta järel aruande käesoleva otsuse rakendamise kohta. Aruandes tuleb esitada üksikasjalik ülevaade käesoleva otsuse kohaldamisest artikli 2 lõikes 1 osutatud erinevate teenusekategoriate suhtes, sealhulgas:

a) käesoleva otsuse kohaldamine otsusega hõlmatud teenuste suhtes, sealhulgas asutusesiseste meetmete suhtes;

b) kogu abisumma, mis on antud kooskõlas käesoleva otsusega, ning selle jaotus abisaajate majandussektorite kaupa;

⁽¹⁾ ELT C 14, 19.1.2008, lk 6.

c) teave selle kohta, kas otsuse kohaldamine asjaomase teenuseliigi puhul on põhjendanud raskusi või kolmandate isikute kaebusi,

ning

d) muu komisjoni poolt nõutav teave käesoleva otsuse kohaldamise kohta, mis täpsustatakse aegsasti enne aruande esitamise tähtaega.

Esimene aruanne esitatakse 30. juuniks 2014.

Artikkel 10

Üleminekusätted

Käesolevat otsust kohaldatakse üksikabi ja abikavade suhtes järgmiselt:

- a) enne käesoleva otsuse jõustumist kehtestatud abikava, mis oli kooskõlas otsusega 2005/842/EÜ siseturuga kokkusobiv ja teavitamiskohustusest vaba, on veel kahe aasta jooksul siseturuga kokkusobiv ja teavitamiskohustusest vaba;
- b) enne käesoleva otsuse jõustumist antud abi, mis ei olnud kooskõlas otsusega 2005/842/EÜ ega olnud siseturuga

kokkusobiv ja teavitamiskohustusest vaba, kuid täidab käesolevas otsuses sätestatud tingimusi, on siseturuga kokkusobiv ja eelneva teavitamise kohustusest vaba.

Artikkel 11

Kehtetuks tunnistamine

Otsus 2005/842/EÜ tunnistatakse kehtetuks.

Artikkel 12

Jõustumine

Käesolev otsus jõustub 31. jaanuaril 2012.

Artikkel 13

Adressaadid

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 20. detsember 2011

Komisjoni nimel

asepresident

Joaquín ALMUNIA